

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חֲמַדָּת יָמִיִּים HEMDAT YAMIM

נצבים תשע"ה

פרשת שבוע

אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנַי ד' אֶל־הֵיכֶם

הרב יוסף כרמל, ראש כולל "ארץ חמדה"

זכינו להגיע, ב"ה, לימים הנקראים בפי העם "הימים הנוראים". ננסה בדברינו לברר מהי המשמעות הרוחנית של תקופה מיוחדת זו? ונקשר את הדברים כמנהגנו גם לפרשת השבוע. אנו צריכים לשאול את עצמנו מה המשמעות של ראש השנה? ומה המשמעות של יום הכיפורים? כמו כן, ברור שחג הסוכות והושענא רבה קשורים בטבורם לראש השנה ויום הכיפורים, ננסה להבין את המכלול. ראש השנה נתפס כיום הדין ויום הכיפורים כיום סליחה וכפרה. סוכות הוא חג השמחה וההודאה. חכמים לימדונו שבהושענא רבה נסגר המעגל ונחתם הדין.

ימים אלה הם ימים שבהם אנו מבליים שעות רבות בתפילה. רבים וטובים כבר שאלו כיצד מועילה התפילה, האם בכוחנו לשנות את החלטותיו של בורא עולם? והתשובה הפשוטה היא, שלא הקב"ה הוא זה שמשנה את ההחלטה אלא שהאדם אחרי תפילתו, איננו אותו אדם שעליו נגזרה הגזירה. בתפילתו, האדם מתקרב אל בוראו וממילא מצבו הרוחני טוב יותר. תקופה זו מכונה גם "ימי התשובה". היכולת לתקן = לשוב בתשובה, גם היא נובעת מהשאיפה לקרבת אלקים. תחילתה של כל תשובה היא בהכרה בחטא וברגשות הקשים המציפים את האדם כתוצאה מכך. עצם ההבנה כי האדם חטא משנה את מעמדו הרוחני ומאפשרת קירבה מחדש להקב"ה, הליך שהולך ומתגבר עם העליה בסולם שלבי התשובה - החרטה והקבלה לעתיד.

על קריאתו של הנביא: "דַּרְשׁוּ ד' בְּהִמְצָאוֹ, קְרָאֵהוּ בְּהִיטּוֹ קְרוֹב" (ישעיהו פרק נ"ה ו) דרשו חז"ל במדרש: "בהללו עשרת ימי תשובה שהוא שרוי בתוכם... הוי 'קראוהו בהיותו קרובי' " (פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) נספחים ז). חלק מהחסד של התשובה הוא פתיחת חלון הזדמנויות, חלון הנפתח בראש חודש אלול ונסגר בהושענא רבה, שבו יש אפשרות להתקרב לקב"ה ביתר קלות. עשרת ימי תשובה בתוך זמן זה עוד יותר מיוחדים להתקרבות. אם כך, נוכל להציע כי עיקר מאמצינו בימים מיוחדים אלה, צריכים להיות מופנים לכיוון של בקשת קרבה לאלקים. משה רבנו זכה למה שאיש לפניו ואחריו לא זכה: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פְּנִים אֶל פְּנִים פֶּאֶשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ" (שמות ל"ג יא), משה ביקש את קרבתו של הקב"ה במשמעות של סליחה בלשון זו: "וַעֲתָה אִם נָא מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעֲנִי נָא אֶת דְּרָכֶךָ וְאֶדְעֶךָ לְמַעַן אֶמְצָא חַן בְּעֵינֶיךָ... וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נָא אֶת כְּבֹדְךָ" (שם, שם יג, יח). החרה החזיק אחריו דוד המלך במזמור של ימי התשובה: "לָךְ אָמַר לִבִּי בְּקִשׁוֹ פָּנַי אֶת פְּנִיךָ ד' אֲבַקֵּשׁ: ... הוֹרֵנִי ד' דְּרָכֶיךָ" (תהלים כ"ז ח,יא).

פנים אל פנים פירושו קירבה מאוד משמעותית, זו המשמעות של בקשת הפנים ומציאת החן. שניהם ביטאו את הכמיהה לקרבה שמשמעותה סליחה.

קרבה זו באה לידי ביטוי בפסוק הפתיחה של פרשתנו: "אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנַי ד' אֶל־הֵיכֶם". כבר הוכחנו בדברינו [לפרשת ניצבים תשס"ב](#) כי השרש "נצב" משמעותו נוכחות שכינה - השכנת שכינה - מצב של "דַּרְשׁוּ ד' בְּהִמְצָאוֹ קְרָאֵהוּ בְּהִיטּוֹ קְרוֹב".

בשבוע הבא נשתדל להסביר על פי עקרון זה את המהלך הכללי של תקופת ימי התשובה שאנו זוכים להיות בעיצומם.

נאחל לכל בית ישראל כי התפילות יתקבלו ברצון לפני אדון כל יומלא ד' כל משאלות לבנו לטובה, לכתובה וחתימה טובה לאלתר לחיים טובים ולשלום.

<p>לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע י"ז בסיוון תשע"ד</p>	<p>לע"נ רבי יעקב בן אברהם ועישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג ז"ל</p>	<p>לע"נ ר' מאיר בן יחזקאל שרגא ברכפלד ז"ל</p>	<p>לע"נ מרת שרה ונגרובסקי בת ר' משה זאב ע"ה נלביע י' בתמוז תשע"ד</p>	<p>לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלביע ט' בכסלו תשס"ט</p>
---	---	--	---	--

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היי"ד

חמדת הדף היומי

מי זוכה במזונות שנשארו לאשה (מותר מזונות)?

הרב עקיבא כהנא

הגמרא בניזיר (כד ע"א) התקשתה בשאלה איך יתכן שאישה שקיבלה על עצמה נזירות תביא קרבן מממון שלה, והלא ימה שקנתה אישה קנתה בעלה? **ומתוצאת בתירוץ הראשון** שמוותר האישה לעצמה, כשקימצה מעיסתה, ולא אכלה כל מה שהייתה יכולה לאכול מהמזונות שניתנו לה.

לעומת הגמרא כאן, הגמרא בכתובות אומרת (נט ע"א, סה ע"ב) שמותר מזונות שייך לבעל. **ולכאורה** יש סתירה בין שתי הסוגיות. **רש"י בניזיר** (ד"ה שקימצתה) ביאר שהגמרא בניזיר עסקה באופן שהבעל אינו נותן לאישה את המזונות באופן ישיר אלא משרה על ידי שלישי, כלומר, שהוא נותן לאדם אחר לספק לה מזונות, ורק במקרה כזה מה שלא אכלה שייך לה. **ניתן לבאר את סברתו** שברגע שהבעל נתן לאדם השלישי את המזונות, הם יצאו מרשותו, זאת בשונה מבעל שהתחייב לפרנס את אשתו בביתו, שהמזונות נשארים ברשותו, ואם הותירה הם שלו. **ולפי דבריו** נראה שאין סתירה בין הסוגיות, כי הגמרא בנדריים דיברה באופן שהאישה אוכלת בבית הבעל.

תוספות (שם ד"ה שקימצה) מתרץ:

א. מדובר בגמרא בניזיר באופן שאין זכות לבעל במזונות אשתו, כגון שהבעל אמר לאשה: 'צאי מעשה ידיך למזונותייך', כלומר, 'פרנסי את עצמך מהכסף שאת מרוויחה', ולכן אם הותירה הכסף שלה.
ב. יש להבדיל בין שני סוגים של 'מותר':

1. בגמרא בכתובות מדובר כשהעריכו כמה מזונות מגיעים לאשה לשבוע, וקצבו לאשה סכום קבוע לשבוע למזונות. לאחר זמן הוזלו המזונות והם שווים סכום נמוך יותר, ואז ההפרש שייך לבעל,
2. אמנם בגמרא כאן מדובר כשהעריכו את סכום המזונות, והוא לא הוזל, אלא שהאישה עצמה קימצה ממה שפסקו לה, ואכלה בצמצום, ואת הנותר חסכה, אז הכסף אכן שייך לה. **הר"ן בנדריים** (פח ע"א ד"ה הנודר הנאה) מבאר כתירוץ השני של תוספות כאן. **הרמב"ם פסק (אישות יב, יג)** שמותר מזונות לבעל. **ובהלכות נזירות (ט, ט)** הביא להלכה את התירוץ השני בניזיר, ולא הביא להלכה את תירוץ רב פפא שקימצה מעיסתה. **וייתכן** לומר

א. שלדעתו יש מחלוקת סוגיות בין הסוגיה בכתובות לבין הסוגיה בניזיר, ופסק כסוגיה בכתובות.

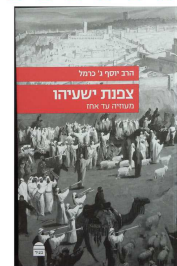
ב. פסק כתירוץ השני בגמרא בניזיר שמתרץ שיש כסף לאשה משום שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות. **ואמנם משנה למלך (אישות שם) כתב** שהרמב"ם סובר כתוספות, **ובהלכות אישות** עסק במותר מזונות מהסוג שבו עסקה מסכת כתובות, **אך דבריו נסתרים** מהלכות נזירות שם הרמב"ם לא הביא תירוץ זה המופיע בגמרא, אלא רק את התירוץ השני.

רמ"א פסק (אבן העזר ע, ג) שאם אישה צמצמה מהמזונות הם שייכים לבעל. **פתחי תשובה (א) הביא משו"ת תשובה מאהבה** שיש להטיל ספק בדברי רמ"א ואולי לפסוק כתוספות בניזיר שבמקרים שהאישה חסכה ממזונותיה הכסף שייך לה. והביא בשם רבו הינדע ביהודה' שיש לפסוק אכן כתוספות ולא מדין ספק אלא באופן וודאי מותר מזונות לאשה. **מאידך בפד"ר (ב עמוד 291 בפס"ד ערעור של הרבנים: ז'ולטי, הדאיה ובן מנחם) נפסק** שאמנם אם הכסף נמצא אצל האישה לא מוציאים ממנה, אבל אם הכסף כבר הגיע לבעל, לא מוציאים אותו ממנו, משום שיש ספק למי המותר שייך.

אגרות משה (אבן העזר א, קו) דן באופן שאישה לפני מותה הורישה כסף שבעלה כלל לא ידע עליו לחלק מהיורשים שלה. בעלה פנה לרב בטענה שהכסף שייך לו, שהרי ימה שקנתה אשה קנה בעלה; ויש להביא לו את הכסף, ולבטל את הצוואה. **ה'אגרות משה' חידש** שגם לדעת הגמרא בכתובות מותר מזונות שייך עקרונית לאשה, אלא שהבעל זוכה במותר זה בגלל הכלל ש'מעשה ידי האישה של הבעל'. לכן אם צמצמה על ידי דחוק זה נכנס לכלל ש'העדה שעל ידי הדחקי - אם עבדה ועשתה כמה מלאכות באופן דחוק ויותר מהרגיל, שהכסף שייך לאשה. **ומביא ראייה מהתוספות בכתובות (סא ע"א ד"ה ואחת) שכתב** שאם האישה צמצמה ממה שהבעל חייב לה כמו קופה של בשמים, יכולה האישה לקנות מכסף זה דברים לעצמה. **מסקנתו בתשובתו הייתה** שלא רק שמותר המזונות שלה באופנים אלו (שלא כדברי רמ"א ורמב"ם) אלא גם היא נאמנת לומר שהכסף שיש לה זה ממותר המזונות.

סיכום: מהגמרא בניזיר בתירוץ אחד נראה שאם אישה הותירה ממזונותיה הכסף שייך לה, אמנם בכתובות משמע שהכסף שייך לבעלה, ויש כמה תירוצים בראשונים, להלכה נראה מהרמב"ם שהוא כלל לא פסק כתירוץ זה במסכת נדרים, והרמ"א פסק שאם הותירה אישה מהמזונות הכסף שייך לבעל, אך אחרונים רבים כתבו שהכסף שייך לאשה, לפחות כשהיא מוחזקת.

חדש - "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן.

יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.

זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

הרב יוני לביא, מנהל מוקד "חברים מקשיבים" לנוער (טל': 1599-5000-54 בכל ערב, ובאחר: makshivim.org.il)
ופעיל ב'לב אבות' - קו יעוץ להורי מתבגרים (טל': 02-9973232 ובאינטרנט levavot.org.il)

מה שסיפור לי השופר

כל חג והמצווה שלו. בפסח מצות. בסוכות מנענעים ארבעה מינים. בחנוכה מדליקים נרות, ובפורים קוראים מגילה ושולחים מנות. ומה עושים בראש השנה?

באופן מפתיע, כשהתורה מדברת על היום הגדול בשנה, היא לא טורחת להגיד אף מילה על כך שמדובר ב...יום הדין. לא תמצאו אפילו רמז דק שמתחולל כאן משפט מכריע לחיים ולמוות. התורה קובעת שבא' בתשרי "יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כט, א), מבלי להוסיף מילה על התוכן הרוחני של החג הזה. מה פשר הדבר? מה יש בו בשופר שהתקיעה בו נקבעה פְּדָרְךְ לציין את יום הרת עולם?

אל תסתכל בקנקן

אם נודה על האמת, השופר הוא חפץ מאכזב למדי. מבחינה חיצונית הוא ממש לא מרשים. קודם כל, הוא עקום. הצבע שלו משעמם והמגע שלו נוקשה וקר. משהו טוב יכול בכלל לצאת מדבר כזה? ובכל זאת, אם רק תקרב את פיך את הנקב הצר ותנשוף אוויר – וואו! אילו קולות עוצמתיים יוצאים ממנו. ומכאן אולי המסר הראשון והחיוני לשנה החדשה. **די לשפוט כל דבר על פי החיצוניות.** בעולם מוחצן ששבוי בקסמם המתעתע של הפוזה והשואו, אנו נקראים למבט פנימי. מבט שיודע לחדור לעומק ולשים לב אל התוכן והנשמה ולא רק אל המעטפת והגוף.

רק להקשיב

מצוות היום בראש-השנה מיוחדת בכך שכדי לקיים אותה אינך צריך לעשות דבר, מלבד...**להקשיב.** ובעולם שבו כמויות המלל והקשקשת הגיעו לשיאים בלתי נתפסים, בחברה שבה לא צריך שיהיה לך משהו חכם באמת לומר רק בשביל להעלות אותו כסטטוס בפייסבוק לעיני אלפים אלא יסתם, כי בא לי לדבר' - מעניק לנו השופר את **מתנת ההקשבה.** הבשורה המדהימה שאם רק נעצור את מטחי המילים ונהיה מוכן להקשיב באמת, נצליח להאזין לקולות עמוקים ולגלות דברים נסתרים. ייתכן שהם היו קיימים שם כל הזמן, אבל בתוך כל רעש הרקע האופף אותנו, לא היה סיכוי שנשמע אותם. את הקולות העדינים שמגיעים אלינו מבפנים, את קול ה' הדובר אלינו ללא הרף, אם רק נדע להיות מכוונים אל התדר הנכון, וגם את קולם של האנשים שאינם יודעים לצעוק, אבל את מה שהם לוחשים בקול עדין, יהיה חבל מאוד אם נחמיץ.

לתת מקום

השופר אינו ניצב בגאווה, ישר כמו סרגל. הוא כפוף ומוטה, וגם זה בא לומר לנו משהו. יותר מידי אנשים יודעים בדיוק מה נכון ומה צריך. האמת כאילו מונחת לה בכיסם, ואם מישוהו רק יעזו לחלוק על דעתם, ייצאו נגדו בשצף. בעולם כזה צפוף מאוד. ההתנגשויות רבות, וכל אחד מתבצר בעמדתו ומביט בזלזול וביטול על זולתו. השופר מלמד אותנו את **סוד ההכלה.** את הצניעות הטובה שמאפשרת לתת מקום גם לשני ולהאמין שיתכן שגם בדבריו יש שמץ של אמת. מי שִׁפְנִיגִים את המסר הזה, יחזיק בידיו את המפתח לזוגיות מאושרת, ליחסי עבודה תקינים, ולחיים של שלום ושל אמת רחבה וגדולה יותר מנקודת המבט המצומצמת שלי.

לא לזלזל בקטנות

שני פתחים יש לו לשופר. האחד צר והשני רחב. אתה מכניס רוח בצד אחד, וקול עוצמתי יוצא מן הצד השני. בחיים אנו נוטים לא פעם לזלזל בעצמנו, לבטל במחי יד את ערכם של מעשים קטנים. "מי אני בכלל?! מה אני שווה?! מה זה כבר יעזור, בלאו הכי לא ירגישו את זה?!". ביום הראשון של השנה החדשה אנו מקבלים את ההמחשה החזקה ביותר בעולם לשקר של משפטי הרעל האלו. 'דע לך, ידידי, הוא טוען בלהט, 'אם רק תעז, תאמין, ותעשה את ההשתדלות הקטנה שלך, אין לך מושג איזה גלים זה יכה, ואילו השפעות זה יחולל במקומות אחרים. אין לזלזל באף מעשה טוב, תפילה קטנה ומחשבה חיובית.

סיפור חיינו

תקיעת השופר מורכבת מארבעה קולות מרכזיים: תקיעה, שברים, תרועה, ולבסוף שוב - תקיעה. בחדות ובתמציתיות מקופל כאן סיפור חיינו כולו. זה התחיל מן ה'תקיעה' – קול פשוט וארוך. כולנו הופענו כאן בעולם כילדים קטנים. תמימים, פשוטים, טהורים. לאחר מכן הכול הסתבך. הקול הולך ונשבר לחלקים – 'שברים'. גדלנו, התבגרנו, החיים הלכו והסתבכו, ובהמשך היו אפילו רגעים שנשברו לרסיסים – 'תרועה'. ואנחנו נהיינו מחוספסים, מסובכים ואטומים. ראש השנה בא להחזיר אותנו אל נקודת הראשית. אל הקול החלק והארוך שבסוף – שוב 'תקיעה'. לעורר בתוכנו את הבסיס, הטהור, הנקי, הפשוט שנמצא עמוק בתוכנו. הוא לא נעלם לרגע, רק התכסה בהרבה שכבות של אבק, ציניות וייאוש. וביום הזה, קולו הצלול של השופר מנער אותם בעוצמה ומחזיר אותנו אל ההתחלה, אל עצמנו, אל האלוקים.
שנה טובה ומתוקה!

Basel, Switzerland

בזל, שוויץ
אלול תשע"ה

פרוזבול על ידי שליח

שאלה

האם ניתן למנות שליח לעשות פרוזבול?

תשובה

ניתן למנות שליח לעשיית הפרוזבול¹.

¹ במשנה (גיטין פ"ו ה"ז) פוסק רבי יוסי, שכאשר אדם אמר לשלושה אנשים 'תנו גט לאשתי', צריכים הם עצמם לכתוב את הגט, ולא יכולים למנות אחרים שיכתבו. והגמ' (גיטין ס"ו ע"ב) מבארת שטעמו הוא שמיילי לא מימסרן לשליח. ולכן ציווי על כתיבת גט היא 'מסירת דברים' בלבד, ואי אפשר למנות שליח לכך. החתם סופר (יו"ד ח"ב ס' שא) מביא שתי מקורות לדבר: א. הגמ' (קידושין מא.) לומדת שניתן לעשות שליחות מפסי שנאמרו בקידושין וגירושין ותרומה, ובשלושתם יש 'מעשה' ממש ולא אמירה. ב. בגמ' (ב"מ צו.) נחלקו האמוראים אם הבעל יכול למנות שליח להפר את נדרי אשתו, רבי יאשיה אוסר שנאמר (במדבר ל, יד) "אישה יקימנו אישה יפרנו", ורבי יונתן מתיר כיוון ששלוחו של אדם כמותו. ונפסק בשו"ע (יו"ד רל"ד, ל) שאין יכולים לעשות שליח להפרת נדרי אשתו או לקיימם. הר"ן (שו"ת הר"ן ע"ז) כתב, שאף פרוזבול, אין עניינו מסירת השטרות בפועל, אלא אף היא נחשבת מסירת 'מיילי' בלבד. ולכן פסק המהריק"ש (חו"מ סז, סק"יט) שלא ניתן לעשות פרוזבול על ידי שליח, כיוון שמיילי לא ממסרן לשליח. וראיה לדבר מהגמ' (גיטין לו.) "רבנן דבי רב אשי מסרי מיליהו להדדי...". ובאר רש"י (שם) שאותם חכמים לא כתבו שטר פרוזבול, אלא הסתפקו באמירה לחבריהם שישבו בבית דין, שהחובות מסורים להם. וכך פסקו הרמב"ם (שמיטה ויובל פ"ט הכ"ז) והשו"ע (חו"מ סז, ה"כ) "תלמידי חכמים שהלוו זה את זה ומסר דבריו לתלמידים, ואמר מוסרני לכם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה אינו צריך לכתוב פרוזבול, מפני שהן יודעים שהשמטת כספים בזמן הזה מדבריהם ובדברים בלבד היא נדחית". אולם באחרונים התיירו: א. הברכי יוסף (או"ח תל"ד, אות ה) סובר שאם אדם אמר לשלוחו שיאמר לדיינים שמוסר להם חובותיו מועיל. כיוון שאף המשלח עצמו היה אומר אמירה בעלמא ולכן כשהשליח עצמו אומר מועיל, והוכיח זאת מכך שניתן לבטל חמצו על ידי שליח (שו"ע או"ח תלד, ה"ד). ב. הרב עובדיה יוסף (יבי"ע ח"ב חו"מ ס' ה') התייר למנות שליח לכתוב פרוזבול, וזאת לאור הבנת רבי עקיבא איגר (גיטין לב: ד"ה ולכאורה) בהגדרת 'מיילי' לא ממסרן לשליח - שרק כאשר האמירה לא גומרת את כל המעשה, כגון לכתוב גט, אי אפשר למנות שליח. אך אם כל העניין נגמר עלי האמירה כמו ביטול גט, נחשב כמעשה ואפשר לעשות על ידי שליח. וראיתו מהגמ' (ב"מ צו. הובאה לעיל) שרבי יאשיה סבר שבעל לא יכול להפר את נדרי אשתו רק בגלל שנאמר בתורה (במדבר ל, יד) "אישה יקימנו אישה יפרנו", ולא בגלל שהפרת נדר היא 'מיילי' ואי אפשר לעשותה על ידי שליח. וכך גם לענין פרוזבול, כיוון ש"שתיכף כשמוסר הדברים בשם משלחו שהוא מוסר כל חובותיו לבית דין, נגמר כל העניין, שנמסרו כל החובות לבית דין, ויכולים לגבותם". וכתבת הפרוזבול בשטר היא רק לראיה בעלמא כפי שעולה מהגמ' (גיטין לו.) הובאה לעיל) שחכמים הסתפקו באמירה לחבריהם שישבו בבית דין, ולא כתבו שטר, וזאת בניגוד לגט ששם השטר אינו ראיה בעלמא אלא יוצר ומחיל את הגירושין. והסכים לדבר הציץ אליעזר (חו"מ ס' לט ס"ק י"א).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

יצא לאור! שו"ת במראה הבזק, חלק שמיני.

תשובות לשאלות מרבני הגולה. התשובות מתמודדות עם המציאות בעולם מודרני מתפתח בדרך של "דרכי דרכי נעם". הספרים עוסקים בארבעת חלקי ה"שלחן ערוך" תוך ניסיון לקחת בחשבון גם את החלק החמישי הנוסף את התורה ל"תורת חיים".

זכניהם לעינינו
זכה63פרות

שנת השבע

ה'תשע"ה

מהו 'אגיסטון'?

האם מותר ליהודי לעבוד בקרקע השייכת לגוי?

מהי משמעות קניין הגוי בארץ ישראל?

האם יש קדושת שביעית בפירות הגוי?

מה כולל איסור אמירה לגוי בשמיטה?

מהן הגבלות על קניית יבול חו"ל?

972-2-5371485 | shmita@eretzhemdah.org